

Кабінету Міністрів України від 29.04.2015 р. № 266 (зі змінами та доповненнями). URL: <https://zakon.rada.gov.ua>. (дата звернення: 20.04.2020).

2. Публічне управління та адміністрування в умовах інформаційного суспільства: вітчизняний і зарубіжний досвід : монографія / за заг. ред. С. Чернова, В. Воронкової, В. Банаха, О. Сосніна, П. Жукаускаса, Й. Ввайнхардт, Р. Андрюкайтене. Запоріж. держ. інж. акад. Запоріжжя: ЗДІА, 2016. 606 с.

ПРОБЛЕМИ КРИМІНАЛІЗАЦІЇ ДЕКЛАРУВАННЯ НЕДОСТОВІРНОЇ ІНФОРМАЦІЇ

*О. С. Рябчун, магістрант, кафедра правознавства ПУЕТ;
науковий керівник – ст. викладач Іщенко Т. В.*

На сьогодні питання протидії корупції залишаються надзвичайно актуальними та є предметом постійної і пильної уваги міжнародного співтовариства. У Законі України «Про запобігання корупції» для осіб, уповноважених на виконання функцій держави або місцевого самоврядування, визначено ряд антикорупційних заборон, обмежень та вимог. Однією з вимог є подання електронних декларацій (е-декларацій) шляхом їх заповнення на офіційному веб-сайті Національного агентства з питань запобігання корупції (ст. 45–50 Закону) [1]. За невиконання зазначеної вимоги передбачено адміністративну (ст. 172-6 «Порушення вимог фінансового контролю» Кодексу України про адміністративні правопорушення (далі – КУпАП) та кримінальну (ст. 366-1 «Декларування недостовірної інформації» Кримінального кодексу України (далі – КК України) відповідальність [2, 3].

Зважаючи на особливу актуальність питань, пов'язаних із запобіганням та протидією корупції, їх досліджували такі вчені: П. П. Андрушко, А. Ф. Зелінський, В. М. Киричко, В. Г. Кундеус, І. А. Мельник, К. К. Полькін, В. М. Попович, П. А. Феллов та ін. При цьому в центрі уваги перебуває питання обґрунтованості криміналізації декларування недостовірної інформації.

Зауважимо, що діяння, пов'язані з декларуванням недостовірної інформації, криміналізовано 14 жовтня 2014 року Законом України «Про запобігання корупції» та доповнено розділ XVII Особливої частини КК України відповідною ст. 366-1 [1].

Необхідно зазначити, що з приводу питання криміналізації декларування недостовірної інформації існують різні погляди вчених. Зокрема, на думку К. К. Полькіна необхідність криміналізації зазначених діянь зумовлюється наявністю таких підстав, як: 1) несприятлива динаміка такого виду діянь; 2) істотний розвиток нової групи суспільних відносин на підставі соціальних, політичних, економічних змін у державі; 3) необхідність кримінально-правової гарантії охорони конституційних прав та свобод; 4) наявність міжнародно-правових зобов'язань України щодо протидії корупційним правопорушенням. Крім того, він зазначає, що найбільш яскравим показником необхідності криміналізації слід вважати несприятливу динаміку корупційних правопорушень в Україні [4, с. 148].

Протилежної думки дотримується В. П. Попович, яка вважає, що декларування недостовірної інформації, саме по собі, не досягає рівня суспільної небезпечності для того, щоб визнаватися злочином, як того вимагає ч. 1 ст. 11 КК України. Теж саме стосується і умисного неподання зазначеної декларації. Авторка наголошує на тому, що у даному випадку цілком достатнім було б залишити ст. 172-6 КУпАП, відповідно до якої адміністративним проступком визнається подання завідомо недостовірних відомостей в ній [5].

Слід зауважити, що дослідження диспозиції ст. 366-1 КК України та ч. 4 ст. 172-6 КУпАП показало, що норми, закріплені в них практично дублюються. Відмінністю є те, що за подання суб'єктом декларування завідомо недостовірних відомостей у декларації стосовно майна або іншого об'єкта декларування, що має вартість, якщо такі відомості відрізняються від достовірних на суму понад 250 прожиткових мінімумів для працездатних осіб настає кримінальна відповідальність, якщо ж такі відомості відрізняються від 100 до 250 прожиткових мінімумів для працездатних осіб – адміністративна [2, 3].

З огляду на зазначене, привертає увагу думка дослідника Р. І. Шама проте, що законодавець не вказує у чому саме має полягати недостовірність, що у свою чергу порушує основний принцип кримінального права – принцип законності. Опис забороненого діяння у тексті ст. 366-1 КК України дає можливість для досить серйозних зловживань, оскільки на практиці буде неможливо відмежувати надання «завідомо неправдивих» відомостей від випадкової арифметичної помилки, яка може

бути допущена у тексті декларації. На практиці це може означати притягнення до відповідальності за будь-яку неточність у тексті декларації [6, с. 230–231].

Підтримуючи зазначену позицію, зауважимо, що вказане може призвести як до безпідставного притягнення осіб до кримінальної відповідальності, так і навпаки, надасть можливість особам, які дійсно порушують кримінально правові заборони, уникати кримінальної відповідальності, посилаючись на те, що це була просто випадкова помилка, а тому у них відсутній прямий умисел, який є обов'язковою ознакою складу цього злочину, що у свою чергу призведе до неможливості притягнення їх до відповідальності. Зважаючи на це, доцільно було б провести детальний опис диспозиції ст. 366-1 КК України, що надасть можливість правоохоронним органам більш точно кваліфікувати зазначене діяння.

Отже, на сьогодні проблема криміналізації декларування недостовірної інформації потребує подальшого вирішення на законодавчому рівні. Вважаємо, що в першу чергу необхідно здійснити більш детальний опис диспозиції ст. 366-1 КК України, щоб виключити неоднозначність її тлумачення та забезпечити правильну кримінально-правову кваліфікацію з метою унеможливлення ухилення осіб від кримінальної відповідальності та, навпаки, недопущення притягнення невинних осіб до відповідальності.

Список використаних джерел

1. Про запобігання корупції: Закон України від 14 жовт. 2014 р. № 1700-VII. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1700-18#Text>.
2. Кримінальний кодекс України: Закон України від 5 квіт. 2001 р. № 2341-III. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2341-14#Text>.
3. Кодекс України про адміністративні правопорушення від 07.12.1984 № 8074-X. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/80731-10#Text>.
4. Польшкін К. К. Про обґрунтованість криміналізації декларування недостовірної інформації. Вісник Луганського державного університету внутрішніх справ імені Е. О. Дідоренка. 2016. № 1. С. 142–155.
5. Попович В. П. Окремі проблеми встановлення кримінальної відповідальності за декларування недостовірної інформації. URL: http://er.nau.edu.ua/bitstream/NAU/13445/1/Popovich_Vitaliya_tezy.rtf.
6. Шама Р. І. Проблема криміналізації декларування недостовірної інформації. Вісник кримінального судочинства. 2017. № 3. С. 229–233.